



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 59/2015-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Beňom, PhD., Beňo & Partners advokátska kancelária, s. r. o., Námestie sv. Egídia 93, Poprad, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 341/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 341/2008 porušené bolo.

2. Okresný súd Prešov je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet

advokáta JUDr. Jozefa Beňa, PhD., Beňo & Partners advokátska kancelária, s. r. o.,
Námestie sv. Egídia 93, Poprad, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 341/2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Ja, sťažovateľ, som ešte dňa 27.11.2008 ako navrhovateľ podal na Okresný súd v Prešove... návrh na začatie konania, ktorým sa domáham zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam...

Konanie sa vedie na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14C 341/2008. ...

Zo strany procesného súdu... bolo prvé pojednávanie vytýčené na deň 3.6.2011, išlo o nemeritórne pojednávanie a toto bolo odročené na ďalší nový termín 29.6.2011, teda súd vytýčil vo veci a začal konať skoro po troch rokoch, ktoré uplynuli od podania návrhu.

Dňa 20.4.2012 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na nový termín 8.6.2012, ktorý sa uskutočnil, pričom pojednávanie znova bez prejednávania merita veci bolo odročené na neurčito. Prvý riadny procesný úkon zo strany súdu - výsluchy odporcov v neprítomnosti navrhovateľa a jeho právneho zástupcu súd uskutočnil na pojednávaní konanom dňa 20.4.2012.

Ja... som dňa 11.10.2012 bol... vypočutý dožiadaným Okresným súdom Poprad v mieste svojho bydliska, teda po viac ako štyroch rokoch 20.4.2012.

Ja, sťažovateľ, pokiaľ som sa z dôvodu plnenia svojich neodkladných pracovných povinností nemohol zúčastniť osobne na pojednávaní (naviac bol som zastúpený právnym zástupcom), svoju neúčast som súdu vždy riadne a včas ospravedlnil s tým, že som súhlasil, aby súd vzhľadom na predmet konania konal aj v mojej neprítomnosti.

Dňa 14.12.2012 bolo uskutočnené zo strany súdu ďalšie pojednávanie, ktoré bolo znova odročené na neurčito, pričom súd I. stupňa až dňa 15.4.2013 svojim uznesením 14C 341/2008-109 ustanovil vo veci znalca... ktorej uložil určiť trhovú hodnotu nehnuteľnosti, ako aj vyčíslieť všeobecnú hodnotu nájomného za užívanie môjho spoluvlastníckeho podielu.

Ja... som sa k znaleckému posudku... písomne vyjadril dňa 31.3.2014.

Treba však poznamenať, že znalkyňa vypracovala znalecký posudok taktiež skoro po uplynutí jedného roka, pričom jej bola uložená povinnosť tento posudok vypracovať v lehote 60 dní. Súd aj v tomto smere bol nečinný a nevyvodil voči znalkyni žiadne opatrenia za oneskorené podanie znaleckého posudku.

Po podaní znaleckého posudku súd síce vytýčil ďalšie termíny pojednávania, ktoré sa uskutočnili dňa 4.4.2014 (nemeritórne), dňa 30.5.2014, ktoré bolo odročené na ďalší nový dlhý termín dňa 26.9.2014.

Z chronológie mnou uvedených pojednávaní treba mať zato, že i keď procesný súd aj s dlhšími obdobiami vo veci konal, konal neúčelne a neefektívne, čo je potrebné považovať v celku za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. ...

Z postupu Okresného súdu Prešov vyplýva, že síce v priebehu konania nariadil viac pojednávaní, pričom v merite veci doposiaľ nerozhodol, a to i napriek tomu, že po skutkovej a právnej stránke sa nejedná o právne náročnú a zložitú vec.

Ja.. som viacerými svojimi podaniami adresovanými súdu domáhal sa nápravy a odstránenia prietahov v konaní (6.5.2010, 7.11.2011) vrátane aj u samotnej predsedníčky Okresného súdu Prešov... listami zo dňa 30.4.2012, 29.1.2014, zjednania nápravy, t.j. odstránenia prietahov v konaní a vydania meritórneho rozhodnutia. ...

Na základe vyššie uvedených skutočností možno teda prijať záver, že postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 341/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu, či pri rozhodovaní vo veci došlo k prietahom v konaní a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, je potrebné brať do úvahy tri základné kritériá, ktorými sú:

1.) právna a faktická zložitosť veci, ktorá je predmetom sporu a o ktorej súd rozhoduje,

2.) správanie sa účastníka konania,

3.) spôsob, akým súd v konaní postupuje (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

V prejednávanej občiansko-právnej veci podľa môjho názoru sa nejedná o právnu zložitosť a náročnosť sporu, resp. ani právna zložitosť sporu nezavahuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prietahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie, neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedeným jednotlivých pojednávaní a nariadovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesné významných skutočností pre toto dokazovanie (I. ÚS 47/96).

Pri kritériu „správanie účastníkov“ mám zato, že taktiež nie je možné ustáliť, aby v tomto prebiehajúcom konaní došlo k zbytočným prietahom v dôsledku správania sa účastníkov, neposkytovania súčinnosti.

Pri posudzovaní posledného kritéria, ktorým je postup samotného okresného súdu, je potrebné poukázať, že súd neustálym odročovaním pojednávaní do súčasnej doby nekonal dostatočne aktívne a sústredene a svojou neefektívnou činnosťou spôsobil zbytočné prietahy v namietanom konaní, čo má za následok porušenie základného práva uvedeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

O neefektívnej činnosti súdu svedčia jeho opakované odročovania jednotlivých súdnych pojednávaní a nariadení s vecou nesúvisiaceho zdlhavého znaleckého dokazovania.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 341/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby vo veci 14C 341/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie 6.000 Eur..., ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd v Prešove je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 340,90 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jozefa Beňa... do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 59/2015-16 z 11. februára 2015 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprO 1065/2014, SprU 3010/2014 z 13. marca 2015 doručeným ústavnému súdu 20. marca 2015, v ktorom uviedol, že sťažnosť považuje za nedôvodnú, a poukázal na dôvody, ktoré vo vyjadrení uviedol zákonný sudca. Zákonný sudca vo vyjadrení k sťažnosti uviedol:

«... žalobca (sťažovateľ) sa iba raz zúčastnil vytýčeného termínu pojednávania (dňa 3.6.2011), kedy ani nevedel uviesť z akého dôvodu sa nedostavil na pojednávanie jeho právny zástupca...

... žalobca v rámci samotnej žaloby neuviedol hodnotu vypořádavaného podielu, ani to akú sumu sú povinní vyplatiť žalovaní žalobcovi z titulu vypořádania a hodnotu poplatkového úkonu neuviedol ani na základe výzvy súdu... súd riešil otázku oslobodenia od súdnych poplatkov... po prešetrení pomerov žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Po zaslaní výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, tento nezaplatil, preto bolo konanie zastavené, následne po zaplatení poplatku, bolo uznesenie o zastavení konania

zrušené a sudcovi, tak ako to vyplýva z prehľadu kolobehu spisu, bol spis pridelený až dňa 18.4.2011.

- dňa 29.4.2011 vytýčil termín pojednávania na deň 3.6.2011, ktorého sa žalobca... jedinýkrát zúčastnil,

- pojednávanie bolo odročené na deň 29.6.2011, avšak žalobca svoju neúčast ospravedlnil, preto súd pojednávanie odročil na neurčito s tým, že oboch právnych zástupcov vyzval, aby súdu v lehote 30 dní oznámili, v akom štádiu je mimosúdne vysporiadanie veci, keďže ho obe strany zhodne navrhli.

- listom zo dňa 2.9.2011 súd oboch právnych zástupcov urgoval na podanie vyjadrenia ohľadom možnosti mimosúdneho vysporiadania veci.

- listom súdu doručeným dňa 18.10.2011 právny zástupca žalovaných oznámil, že žalovaní nesúhlasia s odhadom nehnuteľnosti, ani so samotným návrhom...

- listom súdu doručeným dňa 8.11.2011 navrhol žalobca nariadiť znalecké dokazovanie za účelom ocenenia nehnuteľnosti...

- listom súdu doručeným dňa 29.11.2011 navrhol žalobca, aby znalec určil aj výšku mesačnej úhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu.

- dňa 12.3.2012 bol vytýčený termín pojednávania na deň 20.4.2012, na ktorý sa žalobca ospravedlnil z dôvodu plnenia pracovných povinností a to listom súdu doručeným dňa 12.4.2012.

- podaním súdu doručeným dňa 19.4.2012 svoju neúčast ospravedlnil aj... právny zástupca žalobcu...

- v rámci pojednávania konaného dňa 20.4.2012 súd vypočul účastníkov, ako aj ich zákonných zástupcov a pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty predvolal žalobcu, ako aj jeho právneho zástupcu s upozornením, že ich účasť je nevyhnutná.

- podaním súdu doručeným dňa 7.5.2012... žalobca... požiadal, aby bol vypočutý dožiadaným súdom v Poprade. ...

- pojednávanie konané dňa 8.6.2012 bolo odročené na neurčito z dôvodu žiadosti žalobcu o vypočutie dožiadaným súdom Poprad.

- dňa 11.10.2012 bol žalobca vypočutý dožiadaným súdom v Poprade.

- dňa 2.11.2012 bol tunajšiemu súdu Okresným súdom Poprad predložený predmetný spis spolu so zápisnicou o výsluchu žalobcu.

- dňa 16.11.2012 bol vytýčený termín pojednávania na... 14.12.2012, na ktorý sa žalobca opätovne ospravedlnil z dôvodu plnenia pracovných povinností.

- pojednávanie konané dňa 14.12.2012 bolo odročené s tým, že žalobca bol vyzvaný, aby súdu jednoznačne oznámil, či procesné navrhuje zmenu (rozšírenie) žaloby ohľadom užívania jeho spoluvlastníckeho podielu žalovanými aj za obdobie od 1.1.2009, keďže v rámci žaloby navrhol vydať bezdôvodného obohatenie za obdobie od 17.5.2007 do 31.12.2008 a v rámci svojho výsluchu realizovaného dožiadaným súdom dňa 11.10.2012 uviedol, že žiada náhradu od 17.5.2007 až „doposiaľ“, keďže nerealizoval žiadny procesný úkon s uvedením presného časového vymedzenia a zároveň bol vyzvaný, aby súdu oznámil z akého právneho titulu si uplatňuje žiadanú náhradu. ...

- podaním súdu doručeným dňa 20.2.2013 žalobca špecifikoval svoj nárok a taktiež ho aj právne zdôvodnil.

- referátom zo dňa 21.2.2013 súd uložil vyššiemu súdnemu úradníkovi povinnosť vypracovať zmenu žaloby a pribrať znalca.

- uznesením zo dňa 15.4.2013 boli tieto procesné úkony realizované (bola pripustená zmena žaloby a bol pribratý znalec za účelom určenia všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti, ako aj všeobecnej hodnoty nájomného za užívanie spoluvlastníckeho podielu žalobcu žalovanými za obdobie od 17.5.2007 do 31.12.2008 a od 1.3.2010 do budúcnosti).

- uznesenie o pribratí znalca nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 18.5.2013.

- uznesením zo dňa 16.4.2013 bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za rozšírenie žaloby, pričom toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 18.5.2013 a vykonateľnosť dňa 29.5.2013.

- listom zo dňa 30.5.2013 bol znalkyni zaslaný spis za účelom vypracovania znaleckého posudku.

- podaním súdu doručeným dňa 9.8.2013 požiadala znalkyňa o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku z dôvodu, že termín obhliadky bol zmarený žalovanými.

- podaním zo dňa 4.11.2013 bola znalkyňa urgovaná o predloženie znaleckého posudku, následne bola telefonicky dňa 13.12.2013 opätovne sudcom urgovaná o predloženie znaleckého posudku, ktorý predložila dňa 15.1.2014.

- dňa 5.2.2014 súd vytýčil termín pojednávania na deň 4.4.2014, pričom žalobca sa uvedeného pojednávania opätovne nezúčastnil a súd po opätovnom výsluchu žalovanej v 1. rade a zákonných zástupcov žalovaného v 2. rade týchto vyzval na predloženie dokladov preukazujúcich ich sociálnu situáciu.

- na pojednávanie konané dňa 30.5.2014 sa žalobca opätovne nedostavil, v rámci tohto pojednávania bola právnenému zástupcovi žalobcu, ktorý sa taktiež pojednávania nedostavil uložená poriadková pokuta.

- uznesením zo dňa 4.8.2014 bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť každému zo žalovaných paušálnu sumu 100 EUR podľa § 147a ods. 2 O. s. p.

- pojednávanie konané dňa 26.9.2014 bolo odročené z dôvodu choroby sudcu.

- na pojednávaní konanom dňa 26.11.2014 súd pojednávanie odročil za účelom vyhlásenia rozhodnutia na deň 10.12.2014, kedy bol vo veci vyhlásený rozsudok, voči ktorému žalobca podal odvolanie.»

Predseda okresného súdu, ako aj právny zástupca sťažovateľa v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu doručenom ústavnému súdu 7. apríla 2015 súhlasili s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 59/2015-16 z 11. februára 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v senáte ústavného

súdu v zložení Peter Brňák (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Milan Ľalík (sudca). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2015 účinného od 1. marca 2015 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák (sudca) a Milan Ľalík (sudca). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 341/2008.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré patrí

k štandardnej rozhodovacej činnosti súdov. Po skutkovej stránke tiež nemožno hodnotiť vec ako zložitú, pričom je však potrebné uviesť, že rozhodnutie vo veci si vyžadovalo vypracovanie znaleckého posudku.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Návrh na začatie konania podal sťažovateľ na okresnom súde 27. novembra 2008. Súdny poplatok za podaný návrh na začatie konania zaplatil sťažovateľ až 7. apríla 2011, teda po uplynutí takmer dva a pol roka. Okresný súd už 23. januára 2009 vyzval sťažovateľa, aby oznámil cenu nehnuteľnosti, ku ktorej sa domáha zrušenia spoluvlastníctva. Na výzvu súdu sťažovateľ nereagoval, a napriek tomu, že ako navrhovateľ bol povinný v zmysle § 7 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov cenu poplatkového úkonu uviesť, žiadal, aby cenu poplatkového úkonu určili odporcovia. Ani na ďalšiu výzvu súdu z 18. augusta 2009 sťažovateľ cenu poplatkového úkonu neurčil a požiadal, aby okresný súd ustanovil na ten účel znalca. Po tom, ako odporcovia uviedli, akú cenu sú ochotní za vyporiadanie podielového spoluvlastníctva zaplatiť, okresný súd opätovne sťažovateľa 24. júna 2010 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľ na túto výzvu reagoval 2. augusta 2010 žiadosťou o oslobodenie od súdneho poplatku. Okresný súd uznesením z 2. novembra 2010 (ďalej len „uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku“) sťažovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku nepriznal. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 24. novembra 2010, pričom okresný súd 13. decembra 2010 opätovne vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Napriek tomu, že uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku nadobudlo právoplatnosť 24. novembra 2011, sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu – advokáta podal proti nemu odvolanie, a to takmer mesiac po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 13 Co 13/2011 z 22. februára 2011 odvolanie odmietol ako oneskorene podané a spis

vrátil 10. marca 2011 okresnému súdu. Okresný súd z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku uznesením z 23. marca 2011 konanie zastavil. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal odvolanie a súdny poplatok zaplatil 7. apríla 2011. Následne okresný súd uznesením z 11. mája 2011 uznesením zrušil uznesenie o zastavení konania z 23. marca 2011 a v ten istý deň nariadil termín pojednávania na 3. jún 2011.

Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ sa napriek tvrdeným dlhoročným pocitom neistoty a úzkosti spojených s neprimerane dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty (I. ÚS 15/02) a neprimeraných následkov na jeho zdravotný stav, ako aj zdravotný stav manželky a celej rodiny nezúčastnil ani na jednom z pojednávaní, ktoré sa konali 29. júna 2011, 20. apríla 2012, 8. júna 2012, 14. decembra 2012, 4. apríla 2014, 30. mája 2014, 26. novembra 2014 a 10. decembra 2014, keď bol vyhlásený rozsudok. Svoju neúčast ospravedlňoval pracovnými povinnosťami, resp. práceneschopnosťou. Advokát sťažovateľa sa nezúčastnil pojednávaní, ktoré sa konali 29. júna 2011, 8. júna 2012 a 30. mája 2014. Pojednávania konané 3. júna 2011 a 29. júna 2011 boli odročené pre účely uzatvorenia mimosúdnej dohody. Okresný súd výzvou zo 4. júla 2011, ktorú sťažovateľ, resp. jeho advokát prevzal 11. júla 2011, žiadal, aby mu účastníci konania oznámili, či došlo k mimosúdnej dohode. V okresnom súdom stanovenej lehote 30 dní sťažovateľ na výzvu okresného súdu nereagoval, preto okresný súd výzvou z 2. septembra 2011 opätovne vyzval účastníkov konania, aby v lehote 30 dní oznámili, či došlo k mimosúdnej dohode. Napriek tomu, že advokát sťažovateľa prevzal výzvu okresného súdu 8. septembra 2011, na túto reagoval až 8. novembra 2011. Sťažovateľ navrhol, aby bol vypočutý na Okresnom súde Poprad, okresný súd jeho návrhu vyhovel. Vzhľadom na to, že sťažovateľ pri svojom výsluchu na Okresnom súde Poprad žiadal, aby bolo rozhodnuté o vydaní bezdôvodného obohatenia v širšom rozsahu, tak ako žiadal v návrhu na začatie konania, musel okresný súd uznesením z 15. apríla 2013 rozhodnúť o pripustení zmeny žaloby. V súlade s návrhom sťažovateľa okresný súd uznesením z 15. apríla 2013 rozhodol o pribratí znalca pre účely vypracovania znaleckého posudku na určenie ceny nehnuteľností. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že konanie sťažovateľa významnou mierou prispelo k neprimeranej

dĺžke konania, hoci platí zásada, že práva patria len bdelym (vigilantibus iura). V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, sankčné, satisfakčné a pod. (m. m. I. ÚS 171/2010).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd považuje za potrebné na úvod tretieho hodnotiaceho kritéria uviesť, že konanie na okresnom súde začalo v roku 2008 a rozsudkom súdu prvého stupňa bolo rozhodnuté 10. decembra 2014, teda až po viac ako 6 rokoch, pričom takáto dĺžka konania je sama osebe na prvom stupni neprimeraná a dochádza ňou k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 341/2008 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na to, že vo veci sťažovateľa rozhodol okresný súd rozsudkom z 10. decembra 2014, ústavný súd okresnému súdu vo veci konať neprikázal.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 6 000 €.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je doviesenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliada okrem iného na význam veci pre sťažovateľa, jeho správanie a dĺžku konania. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia neprichádza.

Tento názor vychádza z už uvedeného správania sťažovateľa v konaní pred okresným súdom. Sťažovateľ zaplatil súdny poplatok až po 2 a pol roku po podaní návrhu na začatie konania a zúčastnil sa iba jedného pojednávania. Takéto správanie sťažovateľa je možné hodnotiť ako absolútny nezáujem sťažovateľa na výsledku konania. Ak sťažovateľ takýmto spôsobom pristupuje ku konaniu na súde, ktoré začalo na základe jeho návrhu, vec

zrejme pre neho nemá význam. Napokon je potrebné uviesť, že k neprimeranej dĺžke konania významnou mierou prispel sám sťažovateľ.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 518,76 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 284,08 € vrátane režijného paušálu. Právny zástupca si uplatňoval aj nárok na zvýšenie sumy o 20 %, keďže je platiteľom DPH, avšak ústavného súdu nepredložil osvedčenie o registrácii DPH.

Ústavný súd nepriznal úhradu trov za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu), pretože toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2015